

LA MATEIXA SANG

DENENE MILLNER

Tres dones. Tres generacions.
Un destí que les uneix.

Columna

DENENE MILLNER
LA MATEIXA
SANG

Traducció de Judith Raigal Aran

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

TÍTOL ORIGINAL: ONE BLOOD

PRIMERA EDICIÓ: FEBRER DEL 2024

© DENENE MILLNER, 2023

DRETS OTORGATS A TRAVÉS DE VICTÒRIA SANDERS & ASSOCIATES, EUA,
CONJUNTAMENT AMB SILVIA BASTOS

© DE LA TRADUCCIÓ: JUDITH RAIGAL ARAN, 2024

© EDITORIAL PLANETA, S. A.

© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-3150-7

DIPÒSIT LEGAL: B. 508-2024

FOTOCOMPOSICIÓ: GRUP62

IMPRES A CATALUNYA - PRINTED IN CATALONIA

www.columnaedicions.cat

*Això és una obra de ficció. Els noms, personatges, llocs i fets que s'hi narren
són producte de la imaginació de l'autora o bé s'han utilitzat en un àmbit de ficció.*

Amb la col·laboració del Departament de Cultura

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor. La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries. En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement. A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos)
si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com
o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

I

La sang mai no havia incomodat la Grace. La *mawmaw* Rubelle, la seva àvia, havia fet que s'hi acostumés ben aviat, de ben menuda, molt abans de permetre que la seva única neta, la seva aprenent, s'ocupés de l'estufa la primera vegada que va presenciar un part. Abans, fins i tot, que a la Grace li regalimés d'entre les cuixes la primera sang. Vet aquí, el seu primer període deixant-li un rastre d'un líquid de color vermell fosc que li arribava més enllà del bessó i del turmell i que acabava gotejant a la terra rústega i fèrtil de Virgínia on tenia els peus plantats mentre agafava les agulles per anar a estendre la roba. La Grace es va quedar mirant aquell rastre vermell per un instant, inclinant el cap, i tot seguit va anar cap a la latrina i es va fer una compresa amb l'ajuda d'unes agulles i uns retalls de roba de sac de mussolina de cotó, tal com li havia ensenyat la *mawmaw* Rubelle. *Tan natural i desagradable com donar menjar als porcs*, va pensar la Grace.

Ara bé, la seva amiga, la Cheryl, no s'ho havia pres com ella. Va plorar a llàgrima viva el dia que va sagnar per primera vegada. Ningú —ni la seva mare, ni la seva ger-

mana gran, ni la seva padrineteta— s'havia molestat a explicar-li el que era inevitable. No n'hi havien dit res de res, com si es tractés d'un gran secret que la Cheryl no tenia cap dret a saber. Gairebé acaba a l'altre barri en descobrir aquella taca vermella al raconet del banc de classe on s'asseia i adonar-se que aquella sang li sortia de la figueta. De l'ensurt va fer caure a terra el pupitre, es va entrebancar mentre baixava les escales tronades de l'edifici de l'escola i va sortir disparada cap a l'era Harley, xisclant i cridant com si fos un garrí engabiat, deixant enrere les riallades dels nens de classe i els brams de la senyora Garvey, la mestra.

La Grace, en canvi, tenia ben clar el poder de la sang. La *mawmaw* Rubelle prou que se n'havia encarregat, fent-li contemplar la sang de ben a prop, per gust i per qüestions pràctiques. La *mawmaw*, al cap i a la fi, sabia que a la seva neta també li arribaria la crida; ho havia vist en una visió tan clara com la llum del dia, una tarda mentre collia arrels de raïm de guilla bosc endins a la vora del riu. Hi havia anat per recol·lectar herbes, estar tranquil·la i fer ofrenes als esperits de la seva mare i de la mare de la seva mare. En aquella visió, se li havien aparegut les mans de la Grace, petites, delicades i fortes, estirant amb cura el caparró d'una criatura que emergia d'entre les cames de la seva mare. Els moviments, la manera amb què els ditets de la Grace feien bellugar aquell infant arrupit com una boleta, havien fet que a la *mawmaw* se li accelerés el cor. Fins i tot havia pogut notar la sensació de felicitat de la seva neta a la punta dels dits de la mà, als palmells. La *mawmaw* s'havia agenollat lentament, clavant-se les branquetes i les pedres de terra a través de la tela gruixuda de la faldilla; havia besat aquells palmells —càlids, plens d'energia— i se'ls havia premut contra les galtes. Eren plens d'amor. La Grace

continuaria amb la tradició de les Adams. Les difuntes de la *mawmaw* no mentien. *Ensenya-li el que portem a la sang*, li deien en xiuxiuejos amagats en la brisa i en els rajos de llum que xocaven contra les fulles. *Ensenya-li el que ja sap*.

La *mawmaw* s'havia tret un mocador de la pitrera, hi havia embolicat l'arrel, les fulles i les baies de la petita tija, i amb una empenta havia repenjat tot el seu pes al bastó i s'havia aixecat com havia pogut. Tan ràpid com l'hi permetien les cames, havia començat a ranquejar entre la vegetació, entre terra i herbes, més enllà de la gran perera i l'arbust de baies, per tornar a la petita casa revestida de posts de fusta, la que havia estat la seva llar des de ben petita i on la seva àvia li havia ensenyat a ser llevadora.

La *mawmaw* va empènyer la porta de darrere, va entretancar els ulls per examinar aquella casa minúscula de dues habitacions i va fixar la mirada en el llit i després en el petit escriptori, la taula de la cuina i els tres tamborets que li havia fet el senyor Aaron, a canvi que la *mawmaw* li servís un plat calent cada diumenge durant dos mesos, amb la fusta del tronc d'un roure que havia caigut. Va passar pel costat de l'estufa de llenya carregada de troncs encesos i de l'enorme tetera de ferro que hi havia col·locada just a sobre, i es va dirigir fins al racó de sota la finestra que havia deixat oberta perquè la brisa fes entrar l'olor de la gardènia que hi havia plantada al costat de la casa. Allà, va trobar-hi la Grace, asseguda amb les cames eixarrancades com si fos una de les nines de drap que la seva mare li havia fet el darrer Nadal, cosint la robeta de nadó que la *mawmaw* li havia encomanat per a una clienta que havia de tenir una criatura en qualsevol moment.

—Vine, filla meva —havia dit la *mawmaw*, mentre deixava el mocador amb què havia anat al bosc a buscar les herbes sobre el trinxant de la cuina. El va desplegar

curosament i va separar les fulles de les arrels i de les baies mentre la Grace s'hi apropava—. Apropa a la *mawmaw* Ruby la seva bossa.

La Grace, que aleshores tenia vuit anys i una gran curiositat, gairebé havia arribat volant al bagul on la *mawmaw* guardava la seva bossa especial. Algú estava a punt de tenir una criatura i la *mawmaw* hi havia d'anar. La Grace ho sabia perquè això era el que feia la seva àvia: esperava les criatures i, quan estaven a punt d'arribar, algú la feia cridar, i aleshores la *mawmaw* agafava la seva bossa i les seves sabates de caminar i jugava amb el bebè fins que la mare estava preparada per jugar-hi ella mateixa. O alguna cosa semblant.

—De qui és el bebè que arriba 'vui, *mawmaw*? —va preguntar la Grace engrescada, fent un gran esforç per deixar amb delicadesa aquella bossa negra pesant a sobre de la taula que hi havia al costat de l'àvia.

—Ningú, ninona —va dir la *mawmaw*. Es va deixar caure en una cadira, que en acomodar-se el seu pes al fustam va cruixir. Havia estripat un bocinet de paper d'un diari que havia tret de la bossa i hi havia posat a sobre unes quantes baies, abans de guardar-les en una butxaqueta que s'havia cosit a dins de la bossa de cuir. Tenia pensat portar-les a casa de la Belinda, aprofitant que el dissabte havia de passar pel pou de gel. Aquella jove que estava a punt de ser mare havia de donar a llum en els quinze dies vinents, i a una noia que brandava una panxa tan grossa que gairebé feia el mateix d'ample que d'alt li calia una empenteta per recordar que encara era una dona, que es mereixia una mica d'afecte. Que es mereixia que la toquessin. Que era bonica. Refregar-se les baies pels llavis l'ajudaria a tenir-ho present. A la Belinda i al seu home, és clar, que a la *mawmaw* li havia arribat que es passava el dia a The

Quarters, bevent, fumant i lamentant-se, sense pensar en la preciositat de dona embarassada que tenia a casa.

—Vine, filla meva —va dir la *mawmaw*, assenyalant la Grace—. Posa't aquí.

La Grace es va col·locar entre els genolls de la *mawmaw* i la seva àvia li va agafar el rostre amb totes dues mans.

—Un dia, aquesta bossa i tot el que hi ha a dins serà per a tu —va dir la *mawmaw*, observant els ulls vius de color marró de la Grace. Va deixar descansar el dit polze a sobre del clotet de la Grace, un entrant subtil que tenia a la galta dreta.

—Vols dir com a la projecció que vai veure? —va preguntar la Grace.

La *mawmaw* va separar el seu rostre del de la Grace i va arquejar una cella. Cada dia del món, la Grace es despertava al costat de la seva àvia, s'arraulia a sota del seu braç i li contava què havia somiat. D'aquests somnis, en deia «projeccions», perquè així era com s'imaginava que devia ser veure una pel·lícula al cinema, una cosa que encara no havia tingut el plaer, ni els diners ni el color de pell adequat per fer. Encabat, totes dues es llevaven, s'agenollaven, feien la pregària matinal i preparaven aigua i pa per als seus difunts. La *mawmaw* sempre se l'escoltava amb molta atenció perquè sabia bé el poder que tenien els somnis; entenia que no eren somnis i prou, sinó picades d'ullet a les coses que havien de passar. Missatges. A vegades, advertiments. La *mawmaw* va pensar que se'n recordaria, si la Grace li hagués parlat d'un somni relacionat amb la seva bossa de llevadora.

—Quin somni has tingut i no m'has explicat, ninona?

—Te l'estava a punt d'explicar ara mateix, *mawmaw* —va dir la Grace amb veu melosa—. Estava jugant amb un bebè, però tenia la cara coberta de sang. M'ha fet por.

—Quan l’has tingut, aquest somni, fillet meu?

—Ara mateix, *mawmaw*, quan tu has baixat al riu.

La visió de la seva neta i la sincronia de la seva connexió sobre el que havia de ser podrien haver sorprès la *mawmaw*, però és que era gata vella i sabia que el que era natural, el que era de veritat, no s’havia de posar en dubte. Havia arribat el moment.

—No t’ha de fer gens de por la sang, ninona —es va limitar a dir la *mawmaw*—. Hi dus ta mare i ton pare, a mi i ma mare. Tindre por de la sang és com tindre por de tu mateixa.

La Grace va tenir una sensació estranya a l’estómac, però no s’assemblava gens al que ella entenia que era la felicitat. Era més aviat la sensació que s’imaginava que devia tenir una gallina a qui posen una destral al coll per anar de pet a l’olla. Tenia la necessitat d’explicar a la *mawmaw* de seguida que li havia baixat la regla, tenia la necessitat de saber què venia després. Sabia de bon grat que la seva àvia només li explicaria la veritat. La seva mare, la Bassey, en canvi, feia temps que havia substituït les ensenyances de la Rubelle sobre la menstruació pel que la Bíblia, el pastor i els altres homes tenien a dir sobre aquest tema, és a dir, que directament no en parlava. El màxim que la Grace havia aconseguit treure a la seva mare sobre la regla era que era el destí de la dona; la maledicció d’Eva. Però la *mawmaw*, de tot això de la temptació, la desobediència i la redempció dels pecats, no en volia saber res. Ni de pomes ni de serps parlants de llengua recargolada. El que sí que sabia del cert era el que les dones que havien abraçat les generacions anteriors a la seva també sabien del cert: que la menstruació era un regal. La sang con-

tenia els ingredients de la vida: la purificació. La intuïció. La síncope entre els ritmes del cos, la naturalesa i Déu. La urgència de parlar-ne amb la seva àvia es va accentuar quan el vestit, fet a partir de roba de sac de musolina de cotó, li va començar a tibar a la part dels malucs i els pits se li van omplir i arrodonir.

—La mama m'explicava: «Quan et converteixis en una dona, la lluna farà trencar les onades contra les costes en el teu honor». —Ho havia dit la *mawmaw* a la Grace en més d'una ocasió—. Aleshores els esperits Simbi ballaran al teu ventre.

La *mawmaw* anava cap a l'estenedor amb un llençol acabat de rentar quan va veure que la seva neta sortia a poc a poc de la latrina, pràcticament cargolant-se de dolor; instintivament, la *mawmaw* va saber què provocava aquella expressió de malestar a la seva neta, però l'hi va preguntar igualment:

—Què et fa mal, mossa? —En sentir la resposta de la Grace, la *mawmaw* va inclinar el cap enrere i es va esqueixar de riure—. Vine cap aquí —va dir, estenent els braços i fent seure la Grace a la seva falda—. Ai, que els esperits Simbi han sortit a ballar aquesta nit. Baixa al bosc i puja una mica d'aliguer matoner, que la *mawmaw* et prepararà una coseta per calmar-te el dolor.

La Grace va fer el que li havien manat, i en sortir d'entre l'espessor del bosc va veure un home blanc muntant a cavall sense sella i precipitant l'animal pràcticament fins a davant dels morros de la seva àvia. No es va molestar a baixar; tan sols va fer un gest amb el barret i va anar per feina.

—Iaia, necessito que vingui a casa. Sembla que la Ginny tindrà la criatura aviat.

—Bon dia, senyor Brodersen —va dir la *mawmaw*

sense cap pressa. No s'havia deixat alterar gens ni mica per la brusquedat d'aquell home; de fet, estava acostumada a aquella manera tan directa i tirànica que els blancs tenien de parlar-li sempre que necessitaven els seus serveis, si fins i tot li feia gràcia. Li parlaven com si ella fos menys que ells, tot i que eren ells els que es presentaven a casa seva, sempre esbufegant, sempre desesperats, reclamant la seva participació en el miracle de la vida. Punyeta, que la majoria es trobaven en la mateixa situació precària que els negres que es miraven més tibats que un rave; i és que ells tampoc no tenien pas on caure morts. I també pagaven amb gallines i amb promeses, igual que tothom. La diferència era que els blancs ho feien com si estiguessin fent un favor a la *mawmaw*, en comptes de mostrant-se agraïts. A la *mawmaw*, però, tant li feia. Per a ella només hi havia una cosa important, que era la seva missió divina: portar al món noves vides sanes i estàlvies. Al compromís que tenia amb la seva ànima, no s'hi especificava res sobre el color de pell de les persones a qui ajudava.

—Cap a quina hora ha trencat aigües? —va preguntar la *mawmaw* educadament, protegint-se els ulls del sol mentre aixecava el cap per mirar en Brodersen.

—Ha trencat aigües fa uns trenta minuts —va dir ell.

—I els dolors? Quant de temps passa entre contracció i contracció?

—S'ha posat a gemegar immediatament després, però només havia tingut una contracció quan he marxat.

—Bé, aquesta no és la seva primera criatura. No podem saber si aquest bebè té previst prendre-s'ho amb calma o si té pressa per sortir i veure el món, oi, senyor Brodersen?

—Suposo que no, iaia —va dir, fent servir el sobre-

nom amb què els blancs es referien a les llevadores negres: «iaia».

—D'acord, doncs entro a casa a preparar-me la bossa. Crec que no n'hauria de tindre per més d'una hora, el vell Aaron para per aquí i em portarà a casa vostra. Mentrestant, ja sap què ha de fer, oi? Exactament el que va fer la darrera vegada que vaig venir per l'últim part. Posi aigua a escalfar, prepari els biberons i els llençols, i faci que la seva estimada dona se senti tan còmoda com sigui possible.

—Sí, senyora —va dir en Brodersen, fent un gest amb el barret. I tot seguit va tornar amb el cavall cap al molí de Piney Tree, la finca del patró més important de la ciutat de Rose. Per arribar-hi, el cavall hauria de travessar el riu Piney pel pont del riu Piney, i per anar fins a casa seva, hauria de circumdar la gran nau de fusta i acer on els arbres acabats de talar s'escorçaven, es tallaven, es trituraven i es processaven; un lloc on tant els homes blancs com els homes negres treballen de valent, però aquests segons reben un seixanta per cent menys de paga tots els divendres al vespre. Els homes blancs feien servir aquells diners extres que guanyaven per viure al poblet minúscul de darrere del molí, un lloc on només es trobaven persones negres si és que hi anaven a treballar per a les famílies blanques que vivien vides segregades en comunitats segregades amb ideals segregats; no obstant això, quan arribava la nit, ja no n'hi havia de quedar cap, de persona negra. L'única persona que hi podia anar sense problemes era la Rubelle Adams. Les mans d'aquesta iaia havien ajudat a néixer pràcticament tres generacions de blancs de Rose. Aquest fet no enorgullia ni avergonyia la Ruby; era així i prou.

I ara la seva neta també es convertiria en la negra que podria entrar al poble de Rose quan caigués la nit.

—Vine cap aquí, filla meva —va dir la *mawmaw* a la Grace, fent un gest amb la mà a la seva neta, que s'havia quedat dreta immòbil al costat de l'estenedor, esperant que l'home blanc se n'anés—. Deixa'm preparar-te un te, que parlarem una estoneta. Ha arribat el moment.

Quan la *mawmaw* va tenir la visió en què va veure la Grace ajudant a néixer bebès, va decidir que ensenyaria sens falta a la seva neta el do de les dones que esperen miracles, el seu do. I ara, el dia en què els esperits ja l'havien vist prou preparada per ser capaç d'atendre els seus propis miracles, la *mawmaw* s'enduria la Grace a presenciar el seu primer naixement.

Va preparar un te per a la Grace amb una esgarrapada, i aleshores va fer que la nena s'assegués una vegada més a repassar què duia entatxonat a la seva bossa de llevadora, que era el que se suposava que hi havia d'haver d'acord amb el Comitè de Sanitat que li havia atorgat la llicència feia més de vint anys, i el que se suposava que hi havia d'haver d'acord amb les seves visions, la seva experiència i l'ordre natural de les coses entre les dones de mans sagrades, ordenades. *Paper per a això i allò altre, herbes que ajuden a tranquil·litzar la mare, l'arrel necessària per calmar-li els dolors.* La *mawmaw* havia repassat el contingut de la bossa amb la Grace prou vegades perquè la nena sabés què era què; no es cansava mai de mirar tot aquell material, i sobretot li agradava que ja no li calgués fer de tafanera quan la seva àvia no era a la vora. Però li costava dissimular l'emoció que sentia, que per fi veuria amb els seus propis ulls com els cossos i Déu ajuden les mares a empènyer les criatures que surten «del lloc sagrat de la dona».

Mentre la *mawmaw* ensenyava l'ampolla de comptagotes de iode a la Grace, la mare de la Grace, alta, àgil i amb tota l'elegància que es pot permetre una noia de poble sense gaire cosa més que la roba que duia posada i la que guardava a la bosseta que carregava a l'espatlla, va aparèixer per la porta d'entrada, abstreta, pensant com s'ho faria per rentar-se la roba, planxar-se els cabells i tornar disparada com una fletxa a casa d'en Willis Cunningham abans que el sol acabés la seva dansa lenta pel cel. La veu de la *mawmaw* la va treure dels seus pensaments. I quan va veure el que tenia la seva mare a les mans, va fer uns ulls com unes taronges.

—Mama, no comencis a entabanar la meva nena —va dir la Bassey amb fermesa—. No li cal saber què és això.

—I tu què en saps, de què necessita o no necessita aquesta criatura? —li va etzibar la *mawmaw*—. No recordo que paris gaire per aquí per saber-ho.

—Mira, Rubelle Adams, a tu tant te fa si paro per aquí o no. Jo el que sé és que continues intentant fer que algú es passi tot el dia voltant pel poble assistint a parts a canvi d'un parell de dòlars o d'un pollastre o dos, amb una mica de sort. Que et quedi clar que no em penso passar la resta de la vida caminant amunt i avall per aquests camins de terra, sentint xisclar i bramar aquestes pobres dones mentre pareixen bebès que ni tan sols es poden permetre; i no cal que digui que tampoc vui aquesta vida per a la Grace.

La *mawmaw* va guardar curosament el iode de nou a la bossa, després hi va posar les faixes vermelles, el diari, la bosseta d'herbes, les baies i el grapat de drapets de cotó, i aleshores va fer petar la llengua contra les dents i el paladar.

—I què se suposa que vols que faci, ta filla? —va dir la *mawmaw* empenyent-se per aixecar-se de la cadira de

nyigui-nyogui—. Que volti pel poble empaitant un home que no la vol? Que es deixi clavar mastegots com a agraïment pel plaer que va repartint?

La Bassey es va posar instintivament la mà a la galta i va fer un gest de dolor en sentir la tendresa amb què s'anunciava aquella acció irreflexiva. En Willis havia estat de mala lluna la nit anterior. La Bassey l'havia calmat tan bé com havia pogut, però abans li havia ensenyat una de les seves «llicions» perquè considerava que s'havia passat de llesta.

—Em sembla que és millor que aprengui a fer les paus amb un home que la pugui cuidar que passar-se el dia anant radere dels blancs, rentant-los els calçotets bruts per quatre xavos, mentre esperes que els negres tinguin criatures que es facin grans i també acabin rentant calçotets bruts. Això no és el que vui per a ma filla.

—El que tu vulguis per a ella no pot passar pel davant del que li tenen preparat els ancestres.

La Bassey sabia que aquella discussió no anava enlloc: malgrat que ella rebutjava la professió que havia passat per les mans de la seva mare i de les de la mare de la seva mare i de moltes altres dones de la nissaga de les Adams, fins a arribar a molt abans que es vessés la primera sang de la seva família a les costes de Virgínia, no tenia dret a queixar-se de com la *mawmaw* escollís criar la Grace. Al cap i a la fi, la Bassey no formava part del seu món. Ja no. Feia molt de temps que havia triat amagar les seves visions, també les de la *mawmaw*, a l'amagatall més profund del seu ésser, allà on la foscor ofegava els fantasmes i les seves profecies. No en volia saber res, de tot allò; no veia què en podia treure d'escoltar els xiuxiejos, de parar atenció als missatges que li deixaven en els somnis. No li feien cap servei i prou. Ella havia triat, en canvi, fer-se

servei a ella mateixa. La Bassey creia que tan sols ella era responsable del seu destí, i el seu destí es trobava als braços d'en Willis Cunningham, l'ajudant del pastor de l'església de Natzarè, la comunitat a la qual la Bassey servia amb devoció i dedicació i de la qual esperava convertir-se en primera dama. S'aferrava a la idea que, si continuava dedicant-s'hi en cor i ànima, si feia tot el que ell li deia, si li demostrava com se l'estimava, en Willis faria el que tocava, el que s'havia de fer, el que manava Jesucrist i Déu Nostre Senyor i l'Esperit Sant: la convertiria en la seva muller. A la Bassey li importava aquell home, però encara li importava més que amb ell podia aconseguir no haver-se de tornar a acostar mai més a una post de rentar, o com a mínim a no fer-ho per tenir cura de la bugada de dones blanques rabiüdes. L'autoritat que tenia aquest home, tant a la comunitat de Natzarè com a la plantació principal, on treballava com a capatàs encarregat de vigilar una colla de negres ineptes que s'ocupaven de tallar els tronxos de les plantes de tabac, li procurava prou diners i prestigi perquè la Bassey pogués seure a primera fila als bancs de l'església cada diumenge a primera hora, davant de les diaconesses i dels seus barrets descomunals i llavis tibants, al costat de la senyoreta Stewart, la dona del reverend Stewart i primera dama de Natzarè, i directament davant d'en Willis, que de tant en tant necessitava algun punt on centrar la seva mirada inquieta quan era a dalt del púlpit.

—Mira, mama, ara no tinc temps de parlar d'això amb tu —va dir la Bassey, secament. Va fer el gest de dirigir-se cap a tres direccions diferents, sense tenir clar a quina tasca encomanar-se primer—. M'hai d'arreglar per 'nar a estudi bíblic a cal senyor Cunningham i faré tard si em quedo aquí plantada fent-la petar amb tu. —Es va girar cap a la

Grace, i endolcint un punt el to de veu li va dir—: Filla, escalfa'm una mica d'aigua per rentar-me.

Una vegada més, la Bassey i la Rubelle eren allà dretes, com dues boxejadores professionals: crispades, tenses, observant en silenci l'oponent des de la perspectiva de l'altre costat del quadrilàter, la sang, la suor i els mocs delataven la brutalitat de la seva ràbia. L'única cosa que mare i filla encara no s'havien trencat l'una a l'altra eren els ossos.

Les coses eren així. I sempre serien així. Cap de les dues estava disposada a deixar-se convèncer. Totes dues eren més tossudes que una banya de bou. La Rubelle rebia de la seva filla el mateix respecte contingut que rebia de la comunitat a la qual es dedicava. La Bassey valorava les habilitats de la seva mare com a llevadora i curandera, però per a una dona que anhelava tant la modernitat com les arrels en la paraula de Déu Nostre Senyor, la manera de fer atípica de la seva mare no era sant de la seva devoció. A la Bassey, la inquietava profundament que la seva mare no posés mai ni el dit petit del peu a l'església de Natzarè, el lloc on la Bassey estava convençuda que havia començat la seva nova vida, tant espiritual com física. La veritat era que se sentia avergonyida de la Rubelle, de la dona que traficava amb espectres, que venerava el brogit de les aigües del riu i que estava convençuda que amb els seus saquets de fulles i d'arrels polsegoses podia ajudar a curar millor les ferides que les mans d'un metge amb una formació reglada. La comunitat tolerava el seu comportament perquè no tenia cap altre remei: els hospitals segregats i els metges blancs de poble estaven més disposats a assistir una truja que una dona negra, i en qualsevol cas la majoria de gent negra que vivia a Rose era massa pobra per pagar assistència professional. La Rubelle era tot el que tenien.

La Rubelle sabia que ella era tot el que la seva filla tenia i l'enfurismava que es negués a veure-ho. L'ambició encegava la Bassey —sempre tan ocupada girant l'esquena al seu destí— i era incapaç de veure la veritat i encara més incapaç de veure la trinitat de perills que l'aguitaven: les mares cul d'església de Natzarè, que la consideraven una mala pècora que s'havia proposat fer caure el seu estimat pastor a la teranyina maligna i pecaminosa de la família Adams; els homes que s'ensumaven la desesperació de la Bassey i se n'aprofitaven per gust, i en Willis, el pitjor de tots, que estenia les seves mentides fins a l'eternitat i feia anar la Bassey per on volia. Cap d'aquestes persones li volia cap bé, a la Bassey. La Rubelle prou que l'havia avisat, però no n'havia tret res. La Bassey era la Bassey, i allò era tot el que tenia a dins seu.

Totes dues dones s'havien quedat en silenci mentre la Grace preparava l'aigua calenta per a la seva mare, ho feia com qui prepara un perfum valuósíssim per a algú de la reialesa. Tal com la *mawmaw* li havia ensenyat, la Grace va agafar una flor de la gardènia del jardí i la va esmicolar per barrejar-la amb un grapat de sal d'Epsom. Quan va estar satisfeta amb la fragància, va pessigar la sal amb els ditets magres i va empolverar el fons de la gran banyera d'acer que hi havia al racó entre la cuina i la sala d'estar, i quan l'aigua va estar prou calenta, també l'hi va abocar. Amb tres viatges més d'aigua calenta a la banyera i unes quantes gardènies a sobre ho va tenir enllestit.

—Mama, ja tens la banyera preparada —va dir la Grace, orgullosa, dreta al costat del recipient.

La Bassey va fer que sí amb el cap, va llançar l'esponja a l'aigua i va deixar caure a terra el vestit que duia posat. Estava d'esquena a la seva mare i la seva filla, de manera que no va veure l'ombra d'horror que va enter-

bolir els ulls de totes dues. Els blaus de l'esquena i les cuixes trasbalsaven a tothom menys a la Bassey; havia estat tan preocupada per arreglar-se per a en Willis que no havia permès que ni el dolor ni l'evidència la frenessin, i ben segur que no tenia cap intenció de compartir aquells detalls amb la seva mare ni amb la seva filla. No, allò era cosa seva i d'en Willis, i punt.

La Grace es va quedar mirant cap a on hi havia la seva mare, però no la veia banyar-se, sinó que veia una de les seves projeccions, una projecció en tecnicolor i grotesca. Hi sortia la Bassey estirada a sobre d'un tauló de fusta que se sostenia entre dues cadires, amb les mans a un costat i a l'altre del seu vestit ben planxat, el de flors grogues, el seu preferit. La *mawmaw* li estava posant monedes a les parpelles i pintant-li els llavis amb baies. La mare de la Grace estava del tot quieta, però no estava gens en pau.

La Grace no tenia del tot clar què se suposava que estava passant en aquella projecció, ni per què l'estava veient allà dreta, quieta i ben desperta. Però la *mawmaw* sí que ho sabia.

Ho sabia perquè estava veient la mateixa projecció que la seva neta.

—Hem de marxar —va dir la *mawmaw*, trencant d'una vegada el silenci. La veu li va tremolar, però ni la seva filla ni la seva neta van arribar a veure que els ulls se li carregaven de llàgrimes—. El bebè de la senyoreta Ginny no pot esperar.